

РУМУНСЬКА ЖАНДАРМЕРІЯ НА БУКОВИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1918-1940 РР.)

Досліджується історико-правові аспекти становлення й організації діяльності жандармерії на Буковині у міжвоєнний період. Особлива увага звертається на законодавче регламентування, структурну організацію та кадрове забезпечення жандармерії Буковини у 1918-1940 рр.

Ключові слова: міністр внутрішніх справ Румунії, генеральний інспекторат, жандармерія, сільська поліція, каральний орган, закон, декрет, охорона громадського порядку, префект, повіт.

Постановка проблеми. У системі румунських каральних органів, які діяли на Буковині в 1918-1940 рр. особливу роль відіграла сільська поліція – жандармерія. Потреба у вивченні даної проблематики зумовлена відсутністю в сучасній історико-правовій науці спеціальних праць, в яких висвітлювалася би специфіка організації та діяльності жандармерії на Буковині як органу контролю за дотриманням правопорядку та втіленням у життя державної політики у сільських громадах краю.

Ступінь наукової розробки проблеми. Діяльність жандармерії на Буковині в міжвоєнний період малодосліджена. Є лише окремі згадки про жандармерію у працях О. Добржанського [1] та І. Піддубного [2]. Про діяльність жандармерії у міжвоєнний період згадують і радянські дослідники історії Буковини, серед яких В. Курило [9] та Г. Піддубний [11]. Вивченням питання організації діяльності жандармерії у міжвоєнний період останніми роками зацікавились і румунські дослідники. Але, на жаль, і в румунській історіографії також мало уваги приділяється питанням вивчення процесів створення румунської жандармерії на Буковині [12, 14, 20-22].

Мета статті полягає в історико-правовому аналізі створення та діяльності румунської жандармерії на Буковині у міжвоєнний період (1918-1940 рр.).

Виклад основного матеріалу. Із встановленням румунської влади на Буковині у листопаді 1918 р. боротьба зі злочинністю на селі покладалася на жандармерію (сільську поліцію) [1, с. 209; 7, арк. 10; 23, с. 10]. Королівським декретом № 1198 було прийнято рішення уніфікувати діяльність жандармерії Буковини із загальнорумунським. Процес створення та діяльності жандармерії на Буковині почав регламентуватися румунським законом від 15 листопада 1918 р. «Про створення корпусу сільської жандармерії Румунії» [11, с.87; 24, с.87]. Але бажання румунської влади якнайшвидше розповсюдити свій вплив на буковинські села та відсутність достатнього кадрового забезпечення жандармського корпусу

краю, зумовило грубі порушення законодавства про діяльність жандармерії. Наприклад, королівським декретом № 3795/1918 дозволялося пряме зарахування до жандармського корпусу кандидатів без спеціальної підготовки та навчання, що було грубим порушенням норм румунського законодавства про жандармерію [8, арк. 1]. Найбільше не вистачало на Буковині офіцерів і унтер-офіцерів (як строковиків, так і надстроковиків). Тому для подолання даної проблеми королівським декретом № 1198 на офіцерські посади було дозволено зараховувати офіцерів жандармерії, артилерії, кінноти, інфантерії, які раніше відбували службу в Австро-Угорській імперії. Кандидати на посади лейтенанта та молодшого лейтенанта жандармерії мали бути не старші 30 років, а на посаду капітана - не старші 35 років. На надстрокову службу в жандармерію зараховувалися кандидати, які раніше служили в жандармерії, терміном на п'ять років з правом продовження служби до виповнення їм 50 років, але кандидат не мав бути старшим 42 років. Також на зарахування на строкову службу терміном на три роки до жандармерії мали право діючі унтер-офіцери кінноти, піхоти та артилерії, не старші 32 років, з правом на залишення в жандармерії на надстрокову службу при позитивних рекомендаціях від командування. Унтер-офіцери для зарахування до жандармерії також мали подавати довідки про стан здоров'я, мати початкову освіту, зріст не менше 160 см. та довідку від префектури про морально-етичну поведінку.

Жандармам заборонялося відбувати жандармську службу, незалежно від рангу, у місцевостях, де вони мали власні інтереси та родинні зв'язки, їм заборонялося займатися будь-яким видом комерційної діяльності. Заробітні плати для офіцерів установлювались у межах, передбачених бюджетом, але вони ні в якому разі не могли бути менші, ніж заробітні плати в інших родах військ. Заробітна плата старших унтер-офіцерів для Буковини залежно від рангу в перші роки після анексії була встановлена у розмірах

від 318 до 366 лей (636 – 732 у кронах), для молодших унтер-офіцерів заробітна плата коливалася залежно від рангу та посади від 270 до 294 лей (540 – 588 у кронах), а сержант-інструктор мав заробітну плату у розмірі 246 лей (492 кро-ни). Жандармам було гарантовано утримання (забезпечення житлом) в місцях проходження служби, оплата відряджень і транспортних витрат, а також право на пенсійне забезпечення.

Командував жандармерією у перші дні зі встановленням румунського панування на Буковині лейтенант (локотінент) Дан Раду. А у грудні 1918 р., подальшу організацію жандармерії на Буковині Міністерством внутрішніх справ було покладено на підполковника Стерче, чим він займався до грудня 1919 р.

26 квітня 1919 р. для ефективнішого забезпечення правопорядку було утворено окремий жандармський батальйон для Буковини [14, с. 152]. 1 травня 1919 р. королівським декретом № 1695/1919 він був частково реорганізований у батальйон жандармерії «Молдова» [23, с. 70]. На нього покладался обов'язок здійснення поліцейських повноважень на всій території Буковини. Батальйон складався з чотирьох жандармських рот (вони були дислоковані у Сторожинцях, Чернівцях, Кимпулунзі-Молдавському та Радівцях) та однієї роти забезпечення, 25 відділів, та 206 жандармських постів [5, арк. 5; 14 с. 143]. Усього до жандармського батальйону «Молдова» входили 21 офіцер та 1258 жандармів [12, с. 43; 13, с. 102-103]. 15 листопада 1920 р. жандармський батальйон «Молдова» був реорганізований у десятий жандармський полк [23, с. 70; 6, арк. 12, 15]. У 1921 р. він був включений до другої жандармської бригади (всього їх у Румунії було три). До складу десятого Чернівецького жандармського полку входили Чернівецька, Сторожинецька, Радівецька, Кимпулунзька, Дорогойська, Хотинська та Бістрицька роти жандармів [14, с. 153]. Невелика реорганізація жандармерії на Буковині відбулася також у січні 1921р королівським декретом № 4891/1921, коли діючі там батальйони жандармерії перетворилися у полки (regimente) [14, с. 144].

Основними завданнями жандармського корпусу Буковини були забезпечення внутрішньої безпеки краю, запобігання та протидія терористичним актам, спрямованим проти військових, національних лідерів і представників державного апарату управління, боротьба з економічним шпіонажем і антирумунською політикою.

Характерною рисою розвитку жандармерії Румунії та Буковини є кількісне її зростання, особливо в перше десятиліття після анексії краю.

Так, якщо на 1 квітня 1920 р. у Румунії налічувалося 27401 жандарм, то вже на 1 квітня 1921 р. жандармський корпус складався із 31057 жандармів [12, с. 51]. Кількісний склад жандармського корпусу залежав від виділених на його утримання бюджетних коштів. Про це свідчить, наприклад, зменшення жандармського корпусу Румунії до 30887 осіб у зв'язку з дефіцитом бюджетних коштів на 1922/1923 рр. [20, с. 85].

Румунська влада велику увагу звертала не тільки на кількісний склад жандармського корпусу, але й на підготовку кваліфікованих кадрів для нього. Тому на основі школи для підготовки жандармів, створеної ще за Австро-Угорської імперії в Орадії, румунська влада 1 листопада 1919 р. створила там нову школу для підготовки жандармів [22, с. 20-21]. 31 вересня 1920 р. вона була перетворена у школу для підготовки шефів жандармських постів для всієї держави, ліквідовуючи жандармські школи, які діяли при полках, ставши єдиною на довгий період для всієї Румунії [12, с. 50; 17, с. 2]. Питаннями підготовки, освіти, утримання та озброєння жандармерії Румунії займався створений декретозаконом № 119 від 17 березня 1921 р. під керівництвом командувача жандармським корпусом Румунії консультативний комітет жандармерії.

На Буковині професійній підготовці жандармів також надавалася велика увага. Наприклад, підвищення професійного рівня жандармів краю проводилося щоденно у формі занять з розв'язання практичних завдань з їх діяльності, вивчення законодавства, фізичної підготовки тощо. Кожної суботи жандарми звітували про свої успіхи перед своїм командуванням. Даний процес знаходився під постійним контролем Чернівецького регіонального інспекторату жандармерії, який для забезпечення нормальної діяльності жандармерії видавав спеціальні директиви тільки для службового користування, де до дрібниць описувались, як діяти жандармам у різних ситуаціях [15, с. 106]. Але незважаючи на такі заходи, жандармами при виконанні своїх обов'язків дуже часто порушувались гарантовані законодавством права та свободи громадян. Найбільше на Буковині своїми незаконними діями прославився жандармський полковник Ш. Шкіпор, про якого говорили, що він перетворив Буковину на африканську колонію. Ш. Шкіпор поводився з людністю, як із «неграми» [8, с. 91].

Прийняття нової Конституції 1923 р. змусило внести певні зміни в організацію роботи жандармерії. У 1923 р. при кожній бригаді жандармів було створено мобільну групу. Також бу-

ло створено генеральні субінспекторати, а жандармські інспекторати перейменовано у регіональні. Внаслідок даної реорганізації утворилися три генеральних субінспекторати. До Східного входив Чернівецький регіональний інспекторат жандармерії [12, с. 59].

Враховуючи розвиток жандармерії у європейських країнах, румунський парламент 23 березня 1929 р. спромігся прийняти новий Закон про організацію сільської жандармерії.

Згідно із цим законом та Статутом діяльності сільської жандармерії від 20 липня 1929 р. сільська жандармерія визначалась як : «військово-організований корпус, створений з метою стеження у сільських громадах за дотриманням громадської безпеки та виконання інших покладених законодавством обов'язків із підпорядкуванням Міністерству внутрішніх справ, а також органам місцевої влади у визначених випадках» [21, с. 353]. Як військові жандарми були підконтрольні також Міністерству національної безпеки. Цим законом також створено нову організаційну ланку з управління жандармерією із центром у Бухаресті - генеральний інспекторат жандармерії [12, с. 52-53].

Закон 1929 р. підпорядкував жандармерію Міністерству внутрішніх справ з питань, які стосувалися забезпечення громадської безпеки, Міністерству юстиції щодо питань про застосування законодавства, Міністерству війни з питань організації, озброєння та дотримання військових регламентів [20, с. 92-93]. Також новим законом зліквідувалися жандармські бригади та полки, а роти були перейменовані у жандармські легіони.

Законом 1929 р. про організацію сільської жандармерії (ст. 31) розширилося її коло повноважень. На неї покладалися завдання із попередження злочинності, забезпечення державної безпеки, громадського спокою та правопорядку при проведенні населенням акцій протесту, проведення розслідування злочинів, розшуку злочинців, виконання розпоряджень органів влади, як центральних, так і місцевих. За невиконання або неналежне виконання повноважень, покладених на жандарма, він ніс особисту відповідальність, крім випадків, коли виконував особливі розпорядження, за законність яких відповідала особа, яка їх дала. Жандармам суворо заборонялося використовувати вогнепальну або іншу зброю без достатніх на те підстав. У випадку використання жандармами зброї та для визначення правомірності цього створювалася спеціальна комісія із судді, претора тієї місцевості, де це трапилося, та командувача жандармського легіону.

Служба в жандармерії була стабільною. Жандарм міг бути переведений у іншу місцевість лише у випадку просування по службі, за власним бажанням та за спільною згодою із командуванням при службовій необхідності [19].

Служба у жандармерії вважалась однією із найнебезпечніших професій (це підкреслив у своєму виступі в румунському парламенті 6 березня 1929 р. депутат Д. Іонеску, вказавши, що під час Першої світової війни загинуло приблизно 300 жандармів, а від об'єднання Румунської держави 1918 р. -145 жандармів, 22 з яких на Буковині та Ардялі [20, с. 91]).

Територіальна організація жандармерії складалася з постів, відділів, легіонів, інспекторатів і генерального інспекторату сільської жандармерії.

Пости жандармів охоплювали від однієї та більше сільських громад і склалися з одного старшого жандарма поста і підпорядкованих йому жандармів (до п'яти, хоча законодавством 1918 р. передбачалося не більше трьох). Пости були пішими, кінними, на велосипедах, мотоциклах або змішаними. Наприклад, у Чернівецькому повіті на 1923 р. налічувалося 27 жандармських постів, але їх кількість постійно змінювалась [5, арк. 3].

Жандармський відділ складався із жандармських постів, що входили до однієї волості.

Жандармський легіон складався із жандармських відділів одного повіту. Очоловав його діючий офіцер жандармерії у званні капітана або майора.

Управління жандармерією на регіональному рівні покладалося на інспекторат жандармерії. Складався він із декількох жандармських легіонів, а управляв ним підполковник або бригадний генерал за допомогою офіцерів, яких могло бути від двох до п'яти [16, с. 274].

Загальнодержавне командування жандармерією здійснювалося генеральним інспекторатом жандармерії. Очоловати його міг тільки представник вищого офіцерського складу із званням генерала дивізії або бригади. Генеральний інспектор жандармерії призначався королівським декретом за поданням міністра внутрішніх справ при погодженні із міністром війни.

Для Буковини законом 1929 р. створено другий інспекторат Чернівецької сільської жандармерії. До його складу входили взвод кадрового забезпечення інспекторату та сім жандармських легіонів (Кимпулунзький, Сучавський, Радівецький, Сторожинецький, Чернівецький, Дорогойський та Байський) [12, с. 55].

Прийнятий у 1929 р. статут сільської жандармерії розширив коло соціальних гарантій діяльності жандармів. Серед них—стабільність не-

сення служби, рівний доступ до кар'єрного росту, відшкодування збитків, зазнаних у зв'язку з виконанням своїх обов'язків, право на пенсійне забезпечення (для унтер-офіцерів воно наставало за наявності 25 років стажу, або досягнення 50 років незалежно від рангу), спрощено процедури на отримання дозволу укласти шлюб тощо [19].

Законодавством про жандармерію 1929 р. встановлювалися нові вимоги до кандидатів, які бажали служити у жандармерії. Наприклад, для отримання офіцерської посади лейтенанта кандидат мав бути не старшим 30 років, мати двохрічний стаж служби в діючій армії та отримати відповідні рекомендації від командування, де раніше служив. А зарахування до офіцерського складу жандармерії здійснювалося після закінчення кандидатом офіцерської школи та проходження однорічного стажування, королівським декретом (переваги мали ліценціати та доктори права). У деяких випадках дозволялося заповнювати вакансії в жандармському корпусі надстроковиками, які мали мати не більше 25 р. та бути громадянами Румунії, мати відбуту військову службу у званні капрала або сержанта, закінчену початкову чотирирічну школу, відповідні фізичні дані та поведінку. Для остаточного зарахування кандидати мали пройти підготовчу школу для жандармів і рік стажування при жандармських постах. Жандарми допускалися до виконання покладених на них повноважень лише після складання службової присяги [18].

З метою стеження за порядком діяльності жандармів при жандармських інспекторатах створювалися дисциплінарні комісії. Дані комісії у випадку вчинення жандармами дисциплінарного проступку могли застосувати до них такі види дисциплінарних стягнень, як усна або письмова догана, заборона залишати казарму, арешт, позбавлення платні на термін до п'яти днів (не могла бути застосована більше як раз на місяць), позбавлення волі, переведення на інше місце роботи, усунення від виконання обов'язків і звільнення.

Румунське законодавство наділило жандармів, які були у званні від шефа патруля до командувача легіоном, повноваженнями представника судової поліції (право проводити самостійно слідчі дії).

Румунським законодавством передбачався ряд обмежень прав жандармів. Наприклад, жандарми, які знаходилися при виконанні службових обов'язків, позбавлялися виборчих прав, а для укладення шлюбу (якщо жандарми були у ранзі нижчому ніж шеф патруля), вони мали отримати дозвіл від вищого командування [19].

З коронуванням на румунський престол у червні 1930 р. принца Кароля, почалися зміни в політико-адміністративному житті держави, які торкнулися також жандармерії [20, с. 98]. Починаючи з 1931 р. стала зменшуватися кількість жандармського корпусу. Так, на 1 січня 1931 р. до корпусу сільської жандармерії входило 19070 жандармів, з яких 323 офіцери, 7878 унтер-офіцери-надстроковики, 10820-строковики та 49-цивільні працівники, що майже наполовину менше, ніж було у 1922 р. [12, с. 56]. Для стабілізації внутрішньополітичної ситуації було взято курс на відновлення попередньої кількості жандармського корпусу, як гаранта політичної та громадської стабільності на місцях. Так, уже 1 січня 1935 р. кількісний склад жандармського корпусу налічував 36849 жандармів, з яких 993 були офіцерами. Крім військових, у забезпеченні діяльності жандармерії брали участь цивільні особи, прирівняні до державних службовців, які могли займати посади тільки на конкурсній основі.

Жандармерія при виконанні покладених на неї завдань підпорядковувалася наказам міністра внутрішніх справ, генеральній дирекції поліції, префекту повіту, примплетору (для сільських громад), регіональному інспекторату поліції, квестурам і комісаріатам поліції тощо [3, арк. 11, 13, 37].

У 30-х роках ХХ ст. зазнала змін також система підготовки жандармів. Вони для отримання чергового звання або звання офіцера мали пройти спеціальну підготовку в офіцерській школі. Зарахування до офіцерської школи здійснювалося за відповідними рекомендаціями та при успішному складанні спеціального екзамену на конкурсній основі. Екзамен складався у письмовій формі за спеціальною програмою генерального інспекторату сільської жандармерії, яка містила питання про діяльність жандармерії у період мобілізації, структуру поліцейських органів Румунії та європейських країн, із соціології злочинності, структури та діяльності пенітенціарних установ, політичних питань діяльності держави тощо. Також обов'язковим (особливо для офіцерського складу жандармерії) було знання іноземних мов. Навчання у спеціальних школах офіцерів жандармерії тривало десять місяців, але перед тим кандидати мали закінчити офіцерську школу та здобути, як мінімум, диплом бакалавра. Особливу роль у підготовці офіцерів відігравала відкрита у 1932 р. під патронатом командувача генеральним інспекторатом сільської жандармерії бригадного генерала К. Думітреску офіцерська школа, яка вважалась однією із найкращих тоді у Європі.

У випадках кадрового недоукомплектування жандармерії міністр внутрішніх справ за погодженням із Міністерством національної безпеки міг зараховувати до жандармського корпусу військовослужбовців. Королівським Декретом №1649 опублікованим у «Monitorul Oficial» від 16.05.1931 р., піхотинські полки жандармерії та жандармські батальйони, які з 1921 р. знаходились у підпорядкуванні Міністерства війни, перейшли під командування Генерального інспекторату жандармерії з підпорядкуванням Міністерству юстиції. Серед таких, що перейшов під нове командування, був четвертий жандармський батальйон, розташований у Чернівцях, а всього в Румунії на той момент діяло 11 батальйонів. До батальйону входило приблизно 25-30 офіцерів, 20-25 унтер-офіцерів надстроковиків і приблизно 1000 жандармів. У 1932 р. в Чернівецькому батальйоні служило 1020 жандармів [20, с. 100].

За якістю підготовки жандарми Буковини були одними із найкращих у Румунії. Про це свідчить проведення у першій декаді жовтня 1932 р. військові навчання серед жандармів, у яких узяв участь четвертий Чернівецький жандармський полк. Він був одним із найбільших за кількістю учасників навчань і найкраще показав себе [20, с. 101].

Нові зміни в організації жандармерії внесла адміністративна реформа 1938 р., коли було створено десять жандармських інспекторатів, що отримали назву області (цинута), де вони знаходилися. Так утворився Сучавський регіональний інспекторат жандармерії із центром у Чернівцях, структурними підрозділами якого стали жандармські легіони, розташовані у Чернівцях, Сторожинці, Радівцях, Кимпулунзі, Сучаві, Дорогою та Хотині [12, с. 60].

З метою централізації управління поліцейськими органами законом від 20 червня 1938 р. була зроблена спроба передати поліцію міських громад повітів під командування жандармських легіонів без проведення кадрових змін. Але тривало це недовго, до 18 лютого 1939 р., коли вищевказаний закон був скасований.

Складна міжнародна ситуація, що склалась у світі та внутрішньополітична нестабільність усередині держави на початку 1939 р. примусила парламент Румунії прийняти 3 червня 1939 р. новий закон про організацію жандармерії, який опублікований у «Monitorul Oficial» № 126 від 5 червня 1939. Даний закон уже визначав сільську жандармерію як військове формування, створене з метою забезпечення державної безпеки у сільських громадах, охорони правопорядку, виконання нормативно-правових актів, як у мирний

час, так і під час війни. Було здійснено нові реорганізаційні зміни корпусу жандармерії (командування жандармським корпусом, бригади центрів жандармської підготовки, командування школами для підготовки офіцерів, 10 жандармських полків, один жандармський полк піхотинців у Бухаресті та головне управління із забезпечення).

Закон 1939 р. вніс зміни і у порядок організації управління жандармами встановивши, що постами мають право командувати жандарми у ранзі не нижче старшини, а всі легіони у межах області утворювали жандармський полк, який міг очолювати офіцер у званні не нижче полковника або підполковника. Офіцерами та унтер-офіцерами могли бути призначені кандидати, які мали закінчені відповідні профільні жандармські школи. Також унтер-офіцери мали бути етнічними румунами, мати зріст не менше 165 см. та пройдене двоохрічне стажування.

У даний період почали створюватися добровільні легіони жандармів, які потім перетворилися у добровільні школи з підготовки жандармів. Навчання у них тривало рік, закінчувалося складанням іспиту, після чого найбільш здібні могли продовжити навчання у жандармських школах, а решта направлялися на проходження служби [12, с. 60].

З початком другої світової війни була інтенсифікована діяльність жандармерії, яка мала забезпечувати правопорядок, брати участь в охороні кордонів та боротьбі зі «шпигунством». Починаючи з 1 вересня 1939 р., спочатку під виглядом військових навчань було проведено тотальну мобілізацію, зокрема до жандармерії. Було складено військові плани з оборони країни у випадку війни, в яких захист кордонів Буковини покладався на жандармерію.

Але міжнародна ситуація, яка склалася навколо Румунії, та оголошений їй ультиматум наприкінці червня 1940 р. з боку Радянського Союзу змусили румунську владу залишити Буковину та провести термінову евакуацію представників органів місцевої влади на підставі королівських розпоряджень від 28 червня 1940 р. № 5688 та №5755. На підставі даних розпоряджень було проведено й евакуацію жандармерії: Чернівецький «легіон» був передислокований у Радівці, Хотинський – у Дорогою, Сторожинецький – у Гура-Гуморулуй, четвертий батальйон та 10 полк – до Ватра Дорней. Під час евакуації забезпечення правопорядку на Буковині покладалося на жандармів.

Висновки. Функціонування жандармерії на Буковині у міжвоєнний період характеризується створенням потужного, добре організованого

карального апарату. Характер і пріоритети в діяльності румунської жандармерії у 1918-1940 рр. визначалися сутністю встановленого у державі політичного режиму, а завдання охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю вирішувалися в контексті головної мети – зміцнення авторитету державної влади на місцях, забезпечення втілення у життя політики румунізації населення анексованих територій у листопаді 1918 р. тощо. Для досягнення поставленого завдання жандарми наділялись румунським законодавством широким колом адміністративно-каральних повноважень, нерідко якими вони зловживали, допускаючи свавілля та жорстокість, особливо, щодо сільського населення анексованих Румунією територій.

Список літератури

1. Бажаємо до України! / [Добрянський О. В., Старик В. П.]. – Одеса: Маяк, 2008. – 1168 с.
2. Буковина 1918-1940 рр.: зовнішні впливи та внутрішній розвиток (Матеріали і документи) / Упор. та ред. С. Д. Осачука ; Резюме нім. та англ. мов. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – 328 с.
3. Державний архів Чернівецької області / Копії секретних інформаційних приказов жандармського легіона 1935 г. - Ф. 491 сч, оп. 1, спр. 22, арк. 11,13, 37.
4. Державний архів Чернівецької області / Переписка с жандармским батальоном «Молдова» об увеличении штата в коммунах 1920 г. - Ф. 12 сч, оп. 1, спр. 1662., арк. 5.
5. Державний архів Чернівецької області / Переписка с Черновицким жандармским постом о представлении списка жандармских постов на территории уезда 1923 г. - Ф. 15 сч, оп. 1, спр. 4348, арк.3.
6. Державний архів Чернівецької області / Проекты указаний 10-й жандармский пост 1927 г.- Ф. 10, оп. 2, спр. 2, арк. 12, 15.
7. Державний архів Чернівецької області / Указания 8 пехотной дивизии о мерах борьбы против проникновения влияния Октябрьской революции на население Буковины и об организации жандармерии на Буковине 1918 г.- Ф. 12, оп. 1, спр. 1. арк. 10.
8. Державний архів Чернівецької області / Указания Министерства внутренних дел о назначение отставных офицеров шефами жандармских

пунктов в коммунах в связи с недостатком жандармских кадров 1927 г. Ф. 15, оп. 1, спр. 9459, арк. 1.

9. Курило В. У боротьбі за визволення. Революційно-визвольний рух на Буковині у 1922-1940 рр. – Львів, 1977. – 180 с.

10. Никифорак М. В. Буковина у державно-правовій системі Австрії (1774-1918 рр.).- Чернівці: Рута, 2004.-384 с.

11. Піддубний Г. Ф. Буковина. Її минуле й сучасне: Суспільно-політичний нарис із малюнками і мапою Буковини. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – 216 с.

12. Andreescu A., Munteanu N., Burcin O. Andronie V. Istoria jandarmeriei Române.- București: Editura Ministerului de Interne, 2005.- 260 p.

13. Arhiva S.R.I. fondul documentar, dosar, vol. 1 filele 102-103.

14. Bobocescu V. Momente din istoria Ministerului de Internre.- București: Editura Ministerului de Interne, 1998.- 476 p.

15. Directive pentru Instrucția profesională și militară la Legiuni, Secții și Posturi / Inspectoratul Regional Jand. Cernăuți.: Cernăuți.- 106 p.

16. Hamangiu C. Codul General al României // Legea pentru organizarea jandarmeriei rurale / Vol. 17.- București: Editura libr. «Universală», 1929.- PP. 274-281.

17. În atenția fiecărui bun român // Glasul Bucovinei № 2240, 2 noembrie 1926 -. P. 2.

18. Lege pentru organizarea jandarmeriei rurale // Monitorul Oficial № 68, din 24 martie 1929.

19. Lege pentru statutul jandarmilor și personalul civil al jandarmeriei // Monitorul Oficial № 171, din 5 august 1929.

20. Mihailache V., Suciuc P. Istoria jandarmeriei Române: 1850- 2000.- București: Editura Sylvi, 2000.- 468 p.

21. Mihalache V., Suciuc I. Din istoria legislație jandarmeriei Române.- București: Editura Societății Tempus, 1995.- 608 p.

22. Morar V. Anton V. Învățământul militar. Tradiții și actualitate.- București: Editura Ministerului de Interne, 1998.- 156 p.

23. Nistor I. Zece ani de la unire. – Cernăuți: Glasul Bucovinei, 1928.– 420 p.

24. Zotta P. Noțiuni de drept constituțional, administrativ și legi speciale de poliție, București, Institutul de Arte Grafice «Universală» Iancu Ionescu, 1919 – 208 p.

Стаття надійшла до редколегії 3 червня 2011 року.

Рекомендована до опублікування у “Віснику” членом редколегії М.В. Никифораком.

I.G. Toronchyk

Romanian Gendarmerie in Bukovyna During the Interbellum Period (1918-1940)

Summary

In the present article historical and legal aspects of the establishment and management of gendarmerie in Bukovyna during the interbellum period are examined. Special attention is paid to the legislative regulation, structural organization and staff assistance of the gendarmerie in Bukovyna in 1918-1940.

Key words: General Inspectorate, gendarmerie, rural police, punitive authority, law, decree, protection of public order, prefect, district.

И.Ж. Торончук

Румынская жандармерия на Буковине в межвоенный период (1918-1940 гг.)

Аннотация

Исследуются историко-правовые аспекты становления и организации деятельности жандармерии на Буковине в межвоенный период. Особое внимание обращается на законодательное регламентирование, структурную организацию и кадровое обеспечение жандармерии Буковины в 1918-1940 гг.

Ключевые слова: генеральный инспекторат, жандармерия, сельская полиция, карательный орган, закон, декрет, охрана общественного порядка, префект, уезд.